

Martin Fase (1937–2023)

Een economisch geleerde is heengegaan

Als er iemand is die een plek verdient in het Pantheon der Nederlandse economen, dan is het wel de oud-onderdirecteur van De Nederlandsche Bank en emeritus hoogleraar monetaire economie aan de Universiteit van Amsterdam Martin Fase. Martin was een econoom die het werk van alle collega's, en van alle groten in het vak, tot in de details kende en deelde. Of het nu om de suffragette en eerste vrouwelijke Nederlandse econoom Lizzy van Dorp, om monetair econoom Milton Friedman of om de econometrist Thomas Sargent ging, Martin ontsloot ze allemaal voor ons. Liefst 25 artikelen van de 44 stuks die hij in *ESB* schreef, behandelden het werk van anderen. Daar bovenop kwamen er nog eens 94 recensies over het werk van collega's in andere bladen, en ook veel van zijn 202 artikelen, hoofdstukken in bundels en andere wetenschappelijke bijdragen deden dit.

Lang zag het er echter niet naar uit dat zijn indrukwekkende oeuvre in de economie tot stand zou komen. Als oudste van de tien kinderen van een rozenkweker lag voor Martin een beroepsopleiding tot banketbakker in het verschiet. Toen hij deze moest afronden met een middenstandsdiploma, besepte hij dat studeren hem goed lag, en belandde hij met dank aan zijn vader op het avondlyceum Contardo Ferrini. Dit was een toelating 'op krediet', want hij had zelfs het hiertoe vereiste mulo-diploma niet. Maar het liep uitstekend af, en hij begon daarna op de Universiteit van Amsterdam aan een studie economie.

Daar ontwikkelde hij zich tot een wiskundig econoom en econometrist. Na zijn promotie in 1969 en werk in Amerika wist de Nederlandsche Bank hem in 1971 voor zich te winnen om de afdeling macro-econometrische modellen op te zetten. Dit deed hij, volgens de door hem bewonderde en met hem bevriende Jan Tinbergen uitstekend, door voor Nederland modellen te maken die ook de monetaire sector uitgebreid beschreven, zoals MORKMON (zie de In memoriam van Middendorp en Den Butter, ook in deze *ESB*) en het meerlandenmodel EUROMON.

EUROMON bleek zijn tijd te ver vooruit te zijn. Het was bedoeld om een gemeenschappelijk monetair beleid van de Europese Monetaire Unie te kunnen simuleren als reactie op een beleidswijziging in Amerika, of andere schokken die de Europese economie raakten. De spillovers, via uitvoer en invoer en andere transmissiekanalen naar buurlanden, konden dan zelfs per land worden geanalyseerd. Alleen de Bundesbank in Frankfurt onderhield ook een structureel meerlandenmodel, maar daarvan stak de monetaire dimensie schamel af tegen de prestatie van Fase. Helaas is het, nadat de modelbouwer van de Bundesbank zijn *Schreibtsch* verplaatste naar de Europese Cen-

trale Bank (ECB), daar nooit wat geworden met meerlandenmodellen. De ECB cultiveert nu het *Euro Area Wide Model*.

Toch was Martin meer dan een monetair econometrist. Hij deed ook zuiver wetenschappelijk onderzoek, consultaties binnen de centrale bank, en historisch onderzoek. Talrijk zijn dan ook zijn publicaties op de laatstgenoemde terreinen, waaronder het niet te vergeten *Tussen behoud en vernieuwing: Geschiedenis van de Nederlandsche Bank 1948–1973*.

Voor Martin hield de wereld niet op bij de economiebeoefening. Hij was ook lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, en het ging hem in de woorden van Onno Ruding "om meer dan geld alleen". Als overtuigd katholiek was zijn visie op de economiebeoefening er een die technisch waardevrij is, maar niet in transcendent opzicht. De economie dient primair de onaantastbare waardigheid van de mens. 'Niets stelt wat voor zonder liefde voor de mens' was dan ook het thema van de afscheidsdienst.

Als economisch geleerde verdient Martin Fase dus een plaats in het Pantheon der Nederlandse economen. Wat Martin, die volgens Nout Wellink zijn gelijke in zijn vak niet kende, wellicht het meest typeert, is dat hij een economisch geleerde was die als het moest multidisciplinaire wetenschap bedreef, en zo wetenschappelijk heel vruchtbaar kon zijn. Als student volgde Martin niet alleen vele filosofische colleges, maar maakte ook reizen om zijn studie te verbreden en te verdiepen.

Maar er is nog een reden waarom hij die plaats in het pantheon verdient – zijn Europese en internationale betekenis. In een tijd dat veel Nederlandse economen voornamelijk voor eigen parochie preekten, richtte Martin zich tot een Europees en internationaal publiek, met name in zijn veelgelezen en nog altijd belangrijke monografieën *Money and credit in Europe* en *On interest and asset prices*. Maar ook door EUROMON.

Martins werk werd wijd verspreid. Zelfs achter het IJzeren Gordijn bestudeerden mensen zijn volledige oeuvre nauwgezet. Uit eigen ervaring bij een internationale organisatie kunnen wij tevens bevestigen dat Martins inzichten ook daar zijn opgepakt, maar wel vaak pas lang nadat hij ze had geopperd. Net als zijn grote voorbeelden Jan Tinbergen, Tjalling Koopmans, Peter Verdoorn en Leendert Koyck was Martin Fase zijn tijd ver vooruit. Er is een economisch geleerde heengegaan.

MARGA PEETERS

Econoom bij de Europese Commissie

ANDRE KOLODZIEJAK

Gepensioneerd econoom bij de Europese Commissie